

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 18 december 2014*

”Begäran om förhandsavgörande — Skydd av unionens finansiella intressen — Förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 — Artikel 4 — Unionens allmänna budget — Förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 — Artikel 53b.2 — Beslut 2004/904/EG — Europeiska flyktingfonden för perioden 2005–2010 — Artikel 25.2 — Rättslig grund för skyldigheten att återkräva ett stöd vid oegentligheter”

I mål C-599/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Raad van State (Nederländerna) genom beslut av den 20 november 2013, som inkom till domstolen den 22 november 2013, i målet

Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somvao)

mot

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič samt domarna A. Ó Caoimh, C. Toader (referent), E. Jarašiūnas och C.G. Fernlund,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nederländernas regering, genom M. Bulterman, M. Noort och J. Langer, samtliga i egenskap av ombud,
- Estlands regering, genom N. Grünberg, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom D. Maidani, B.-R. Killmann och G. Wils, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: nederländska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT L 312, s. 1), artikel 53b.2 c i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 av den 25 juni 2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget (EGT L 248, s. 1), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG, Euratom) nr 1995/2006 av den 13 december 2006 (EUT L 390, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1605/2002), och artikel 25.2 i rådets beslut 2004/904/EG av den 2 december 2004 om inrättande av Europeiska flyktingfonden för perioden 2005–2010 (EUT L 381, s. 52).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somaliska föreningen för Amsterdam med omnejd) (nedan kallad "Somvao"), en förening med säte i Amsterdam (Nederländerna), och Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (statssekreteraren för säkerhetsfrågor och justitiefrågor, nedan kallad Staatssecretaris). Målet gäller Staatssecretaris beslut att sätta ned och återkräva en del av det bidrag som beviljats nämnda förening från Europeiska flyktingfonden.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning (EEG) nr 4253/88

- 3 Artikel 23.1 i rådets förordning (EEG) nr 4253/88 av den 19 december 1988 om tillämpningsföreskrifter för förordning (EEG) nr 2052/88 vad gäller samordningen av de olika strukturfondernas verksamhet dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbankens och övriga befintliga finansieringsorgans verksamhet (EGT L 374, s. 1), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2082/93 av den 20 juli 1993 (EGT L 193, s. 20; svensk specialutgåva, område 14, volym 1, s. 30) (nedan kallad förordning nr 4253/88), har följande lydelse:

"1. För att garantera fullbordandet av de verksamheter som genomförs av offentliga eller privata entreprenörer skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra verksamheterna, nämligen

- att regelbundet kontrollera att de verksamheter som finansieras av gemenskapen har genomförts korrekt,
- att förhindra överträdelse och vidta sanktioner mot sådana,
- att återkräva medel som förlorats till följd av överträdelse eller försummelse. Utom i fall när medlemsstaten, förmedlaren eller entreprenören lägger fram bevis för att de var oskyldiga till överträdelsen eller försummelsen skall medlemsstaterna vara skyldiga att återbetala felaktigt utbetalade belopp. Beträffande globala lån får förmedlaren, med medlemsstatens och kommissionens samtycke, teckna en bankgaranti eller annan försäkring för att täcka sin risk.

..."

Förordning nr 2988/95

4 Tredje till femte skälen i förordning nr 2988/95 har följande lydelse:

”Reglerna för [den] decentraliserade [finansiella] förvaltning[en] och för kontrollsystemen är föremål för detaljerade bestämmelser som är olika beroende på vilket slags gemenskapspolitik det gäller. Det är emellertid viktigt att inom alla områden bekämpa handlingar som kan skada gemenskapernas finansiella intressen.

För att kampen mot bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen skall bli mer effektiv är det nödvändigt att införa en gemensam rättslig ram inom alla de områden som omfattas av gemenskapspolitiken.

De oegentligheter och de administrativa åtgärder och sanktioner som har samband med oegentligheterna anges i föreskrifter för olika sektorer i enlighet med denna förordning.”

5 Artikel 1 i förordning nr 2988/95 har följande lydelse:

”1. För att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen antas härmed allmänna regler om enhetliga kontroller och om administrativa åtgärder och sanktioner rörande oegentligheter i förhållande till gemenskapsrätten.

2. Med oegentligheter avses varje överträdelse av en bestämmelse i gemenskapsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för gemenskapernas allmänna budget eller budgetar som de förvaltar, antingen genom en otillbörlig utgift eller genom minskning eller bortfall av inkomster som kommer från de egna medel som upp bärs direkt för gemenskapernas räkning.”

6 I artikel 4 i förordning nr 2988/95, som återfinns i avdelning II i förordningen med rubriken ”Administrativa åtgärder och sanktioner”, föreskrivs följande:

”1. Varje oegentlighet medför som en allmän regel att den förmån som erhållits på ett otillbörligt sätt dras in

— genom förpliktelse att betala tillbaka utestående belopp eller de belopp som uppburits på ett otillbörligt sätt,

...

2. Tillämpningen av de åtgärder som anges i punkt 1 skall begränsas till indragning av den förmån som erhållits samt, om så föreskrivs, ränta som kan beräknas på en fast räntesats.

...

4. De åtgärder som anges i denna artikel skall inte anses som sanktioner.”

Förordning nr 1605/2002

- 7 Avdelningen IV i förordning nr 1605/2002, som återfinns i den första delen av förordningen, har rubriken "Genomförande av budgeten". Kapitel 2 i denna avdelning IV handlar om förfaranden för genomförande av budgeten. I kapitlet ingår artiklarna 53–57 i denna förordning. I artikel 53 i förordningen föreskrivs följande:

"Kommissionen skall genomföra budgeten i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 53a–53d på något av följande sätt:

- a) centralt,
- b) genom delad eller decentraliserad förvaltning,
- c) gemensam förvaltning tillsammans med internationella organisationer."

- 8 I artikel 53b i förordning nr 1605/2002 föreskrivs följande:

"1. När kommissionen genomför budgeten tillsammans med medlemsstaterna ('delad förvaltning') skall uppgifterna att genomföra budgeten delegeras till medlemsstaterna. Denna metod skall särskilt tillämpas när det gäller de åtgärder som avses i del II avdelningarna I och II.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av kompletterande bestämmelser i relevanta sektorspecifika bestämmelser, och för att kunna garantera att medel som förvaltas tillsammans med medlemsstaterna används enligt tillämpliga bestämmelser och principer, skall medlemsstaterna vidta alla lagstiftningsrelaterade, administrativa och övriga åtgärder som är nödvändiga för att skydda gemenskapernas ekonomiska intressen. De skall i detta syfte särskilt

...

- c) återkräva medel som [utbetalats felaktigt,] använts felaktigt eller gått förlorade på grund av oegentligheter eller misstag,

...

Medlemsstaterna skall därför utföra regelbundna kontroller och införa effektiva och ändamålsenliga system för intern kontroll ... De skall inleda de rättsliga förfaranden som är nödvändiga och lämpliga.

..."

- 9 Artikel 53b i förordning nr 1605/2002 upphävdes från och med den 31 december 2013, genom artikel 212 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 av den 25 oktober 2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget och om upphävande av rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 (EUT L 298, s. 1).

Beslut 2004/904

- 10 Artikel 25 i beslut 2004/904 har rubriken "Medlemsstaternas kontroller och finansiella korrigeringar". Artikelns lydelse:

"1. Utan att det påverkar kommissionens ansvar för genomförandet av Europeiska unionens allmänna budget skall ansvaret för den finansiella kontrollen av insatserna i första hand ligga hos medlemsstaterna. I detta syfte skall medlemsstaterna vidta bland annat följande åtgärder:

...

- b) Förebygga, upptäcka och korrigera oegentligheter och underrätta kommissionen om dessa i enlighet med reglerna samt hålla kommissionen underrättad om hur administrativa och rättsliga förfaranden fortskrider.

...

2. Medlemsstaterna skall göra de finansiella korrigeringar som är nödvändiga i samband med en konstaterad oegentlighet, med hänsyn till om det rör sig om en enskild eller en systembetingad oegentlighet. De finansiella korrigeringarna skall bestå i en indragning av hela eller delar av fondens bidrag till de berörda insatserna och skall medföra dröjsmålsränta enligt den räntesats som föreskrivs i artikel 26.4 om beloppet inte återbetalats inom den tid som fastställts av medlemsstaten.

..."

- 11 Artikel 32 i beslut 2004/904, med rubriken "Adressater", har följande lydelse:

"Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen."

Beslut 2006/399/EG

- 12 Genom kommissionens beslut 2006/399/EG av den 20 januari 2006 om genomförandebestämmelser till rådets beslut 2004/904/EG vad gäller utgifter som berättigar till stöd inom ramen för åtgärder som medfinansieras genom Europeiska flyktingfonden i medlemsstaterna (EUT L 162, s. 1), fastställde kommissionen villkoren för att nämnda utgifter ska berättiga till stöd.
- 13 Särskilt anges i regel 6 i bilagan till beslut 2006/399 att utgifterna måste ha uppstått i verkligheten, motsvara faktiska utbetalningar från stödmottagaren, ha bokförts i stödmottagarens räkenskaper eller skattehandlingar samt kunna identifieras och verifieras. I regel ska utgifter som betalats av den slutliga stödmottagaren verifieras med kvitterade fakturor. Om detta inte låter sig göras, ska betalningarna styrkas med bokföringsunderlag eller handlingar som har motsvarande bevisvärde.

Nederländsk rätt

- 14 I artikel 4:49 punkt 1 i den allmänna förvaltningslagen (Algemene Wet Bestuursrecht) (nedan kallad Awb) föreskrivs följande:

"Förvaltningsorganet kan upphäva ett beslut om fastställelse av stöd eller ändra detta till nackdel för stödmottagaren

- a) på grundval av omständigheter som förvaltningsorganet inte rimligtvis kunde ha känt till vid fastställandet och som skulle ha föranlett att ett lägre stödbelopp hade fastställts än det belopp som anges i beslutet om att bevilja stödet,
- b) om beslutet om fastställelse av stödet var felaktigt och stödmottagaren kände till eller borde ha känt till detta, eller
- c) om stödmottagaren efter det att stödet fastställts inte har uppfyllt de till stödet knutna skyldigheterna.”

15 Artikel 4:57 punkt 1 Awb har följande lydelse:

”Förvaltningsorganet kan återkräva felaktigt utbetalda stödbelopp.”

- 16 Handledningen för användning av Europeiska flyktingfonden i Nederländerna, det fleråriga programmet för 2005–2007 (Uitvoeringskader Europees Vluchtelingenfonds Nederland, Meerjarenprogramma 2005-2007) (nedan kallade den nationella handledningen) antogs med stöd av beslut 2006/399. I punkt 2.1 i handledningen anges att stödmottagaren ansvarar för registrering av uppgifterna och är skyldig att (låta) föra en tydlig och kontrollerbar projektbokföring.
- 17 Punkt 2.2 i den nationella handledningen har rubriken ”redovisningsprinciper”, och hänvisar till beslut 2006/399 för närmare bestämmelser om stödberättigande kostnader.

Bakgrund till det nationella målet och tolkningsfrågorna

- 18 Somvao är en förening som riktar sig till den somaliska befolkningsgruppen i Amsterdam med omnejd. Den 18 augusti 2005 ansökte Somvao för perioden den 1 maj 2005–30 maj 2008 om stöd för ett flyktingprojekt benämnt ”Tesfa Himilio II” (nedan kallat projektet) som skulle äga rum under perioden den 1 maj 2005–30 maj 2008. För att genomföra projektet samarbetade Somvao med Stichting Dir, en etiopisk organisation som också har sitt säte i Amsterdam. Syftet med projektet var att främja etiopiernas och somaliernas integration och delaktighet i det nederländska samhället. För detta ändamål utarbetades bland annat specifika program för att göra ungdomar, kvinnor och äldre personer delaktiga i samhälls- och arbetslivet.
- 19 Genom beslut av den 27 april 2006 beviljade Staatssecretaris Somvao stöd för projektets första fas med 199 761 euro, vilket motsvarade 45 procent av de stödberättigande kostnaderna. Dessa medel skulle utgå från Europeiska flyktingfonden.
- 20 Vad gällde villkoren för beviljandet av ett sådant stöd hänvisade Staatssecretaris beslut av den 27 april 2006 till handledningen för användning av Europeiska flyktingfonden i Nederländerna.
- 21 Genom beslut av den 27 juli 2007 fastställdes stödet till följd av den slutgiltiga beräkningen till ovanstående belopp. Den hänskjutande domstolen har angett att Staatssecretaris för att fastställa detta belopp endast utgick från de uppgifter som lämnats i samband med ansökan om fastställande av stödet för projektets första fas och inte kontrollerade samtliga handlingar rörande projektet.
- 22 I februari 2009 gjorde en revisionsfirma på kommissionens uppdrag en kontroll av huruvida stödet hade använts på ett lagenligt sätt. I samband med kontrollen undersöktes de uppgifter rörande projektkostnaderna som Somvao hade ingett. Efter att ha beaktat kommentarerna från Somvao fastställde revisionsfirman den 6 oktober 2009 att det saknades tydliga och godtagbara underlag för en stor del av Somvaos kostnadsposter och uppgifter, framför allt vad gällde personalkostnaderna, vilket innebar att 188 675,87 euro hade betalats ut felaktigt i stöd.

- 23 Med anledning av den slutliga kontrollrapporten beslutade Staatssecretaris, genom beslut av den 12 november 2009, att ändra beslutet om fastställande av stöd av den 27 juli 2007, sätta ned stödet till 11 085,13 euro och kräva återbetalning av det överskjutande beloppet, det vill säga 188 675,87 euro.
- 24 Efter det att Somvao begärt omprövning vidhöll Staatssecretaris genom beslut av den 31 maj 2010 sitt beslut av den 12 november 2009. Somvao överklagade Staatssecretaris beslut av den 12 november 2009 till Rechtbank Amsterdam. I dom av den 22 september 2011 avtog nämnda domstol överklagandet. Rechtbank Amsterdam fann att trots att Staatssecretaris saknade stöd i nationell rätt för att ändra det redan fastställda stödets belopp till nackdel för Somvao, var Staatssecretaris likväl skyldig att ändra detta belopp enligt artikel 25.2 i beslut 2004/904.
- 25 Somvao överklagade denna dom till Afdeling Bestuursrechtspraak (avdelningen för förvaltningsrättsliga mål) vid Raad van State.
- 26 Raad van State anser att det åsidosättande av skyldigheten att föra en korrekt projektbokföring som fastställts av Staatssecretaris utgör en oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95. I likhet med Rechtbank Amsterdam anser den hänskjutande domstolen att omständigheten att Somvao inte har fört en tydlig bokföring inte kan anses utgöra ett av de fall som avses i artikel 4:49 punkt 1 a–c Awb då den behöriga myndigheten kan upphäva eller ändra beslutet om fastställande av stöd till nackdel för mottagaren. Att projektets bokföring inte förts korrekt är nämligen en omständighet som Staatssecretaris redan borde ha känt till när det aktuella stödet fastställdes. Raad van State har av detta dragit slutsatsen att det inte finns någon rättslig grund i nationell rätt för beslutet om ändring och återkrav av stödet.
- 27 Raad van State frågar sig följaktligen om det enligt unionsrätten finns en rättslig grund för att sätta ned beloppet för ett stöd som redan beviljats och kräva åter belopp som uppburits otillbörligen om det fastställts att det förekommit sådana oegentligheter som de som fastställts i det mål Raad van State har att pröva. Närmare bestämt frågar sig Raad van State huruvida artikel 4 i förordning nr 2988/95, artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002 eller artikel 25.2 i beslut 2004/904 kan utgöra rättslig grund för beslutet att sätta ned det stöd som beviljats från Europeiska flyktingfonden och återkräva en stor del av detta stöd.
- 28 Den hänskjutande domstolen har hänvisat till domarna Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening m.fl. (C-383/06–C-385/06, EU:C:2008:165) och Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre (C-465/10, EU:C:2011:867), vilka gällde förordning nr 4253/88. Den hänskjutande domstolen anser att dessa domar förefaller kunna föranleda slutsatsen att en allmän regel som syftar till att skydda unionens finansiella intressen inte kan utgöra den rättsliga grunden för ett beslut att sätta ned och återkräva ett stöd. Endast en specifik regel kan utgöra rättslig grund för ett sådant beslut. Enligt den hänskjutande domstolen innebär detta att förordningar nr 2988/95 och nr 1605/2002 inte kan utgöra den rättsliga grunden för beslutet att sätta ned och återkräva stödet.
- 29 Vidare betvivlar den hänskjutande domstolen att artikel 25.2 i beslut 2004/904 kan utgöra rättslig grund för beslutet att sätta ned det beviljade stödet. Detta beslut är nämligen endast riktat till medlemsstaterna och kan inte i sig själv skapa skyldigheter för en enskild.
- 30 Mot denna bakgrund beslutade Raad van State att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
- ”1) Erbjuder artikel 4 i förordning nr 2988/95, alternativt artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002, en rättslig grund med stöd av vilken de nationella myndigheterna till nackdel för stödmottagaren kan ändra och återkräva ett redan fastställt stöd som erhållits från Europeiska flyktingfonden?

- 2) Utgör artikel 25.2 i beslut 2004/904 en rättslig grund med stöd av vilken de nationella myndigheterna till nackdel för stödmottagaren kan ändra och återkräva ett redan fastställt stöd som erhållits från Europeiska flyktingfonden, utan att det är nödvändigt att sådan behörighet föreligger enligt nationell rätt?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 31 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4 i förordning nr 2988/95, alternativt artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002, ska tolkas så, att någon av dessa bestämmelser, när det saknas en rättslig grund enligt nationell rätt, kan utgöra en rättslig grund med stöd av vilken de nationella myndigheterna till nackdel för stödmottagaren kan anta ett beslut att ändra ett redan fastställt stöd som erhållits från Europeiska flyktingfonden inom ramen för den delade förvaltningen mellan Europeiska kommissionen och medlemsstaterna, och återkräva en del av detta stöd från mottagaren.
- 32 Vad gäller förordning nr 2988/95 erinrar domstolen om att enligt artikel 1.1 i förordningen inför denna förordning allmänna regler om enhetliga kontroller och om administrativa åtgärder och sanktioner rörande oegentligheter i förhållande till unionsrätten. Av tredje skälet i denna förordning framgår att målet med detta var att inom alla områden bekämpa handlingar som kan skada unionens finansiella intressen (dom FranceAgriMer, C-670/11, EU:C:2012:807, punkt 41 och där angiven rättspraxis, och dom Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punkt 43).
- 33 Av fjärde skälet i förordning nr 2988/95 framgår att det är nödvändigt att införa en gemensam rättslig ram inom alla de områden som omfattas av unionens politik för att kampen mot bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen ska bli mer effektiv. I femte skälet anges vidare att de handlingar som ska anses utgöra oegentligheter samt de administrativa åtgärder och sanktioner som har samband med oegentligheterna anges i sektorspecifika bestämmelser i enlighet med förordning nr 2988/95. På området för kontroller och sanktionsåtgärder mot oegentligheter i unionsrätten har unionslagstiftaren, genom att anta förordning nr 2988/95, slagit fast en rad principer och såsom en allmän regel krävt att samtliga sektorspecifika förordningar ska följa dessa principer (dom FranceAgriMer, EU:C:2012:807, punkterna 42 och 43 och där angiven rättspraxis).
- 34 Förordning nr 2988/95 är således tillämplig på samtliga situationer där det är fråga om ”oegentligheter”, i den mening som avses i artikel 1 i förordningen, det vill säga en överträdelse av en bestämmelse i unionsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör och som har lett till eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för unionens allmänna budget eller budgetar som den förvaltar, antingen genom minskning eller genom bortfall av inkomster som kommer från de egna medel som uppbärs direkt för unionens räkning, eller genom en otillbörlig utgift (dom FranceAgriMer, EU:C:2012:807, punkt 44).
- 35 I artikel 4.1 första strecksatsen i förordning nr 2988/95 föreskrivs att varje oegentlighet ska, som en allmän regel, medföra att den förmån som erhållits på ett otillbörligt sätt dras in, bland annat genom att den som begått oegentligheten förpliktas att betala utestående belopp eller att återbetala de belopp som uppburits på ett otillbörligt sätt (dom FranceAgriMer, EU:C:2012:807, punkt 46, och där angiven rättspraxis).
- 36 Domstolen har tidigare slagit fast att skyldigheten att återbetala en förmån som tillförskaffats otillbörligen, genom ett rättsstridigt förfarande, inte utgör någon sanktion, utan helt enkelt är följden av konstaterandet att villkoren för att få den förmån som följer av unionsbestämmelserna inte har

uppfyllts, vilket innebär att förmånen har tillförskaffats otillbörligen (se, för ett liknande resonemang, dom Pometon, C-158/08, EU:C:2009:349, punkt 28 och där angiven rättspraxis, och dom Cruz & Companhia, EU:C:2014:2230, punkt 45).

- 37 Emellertid har domstolen även angett att förordning nr 2988/95 endast fastställer de allmänna reglerna för kontroll och sanktioner till skydd för unionens finansiella intressen. Det är med andra ord på grundval av andra bestämmelser, närmare bestämt i förekommande fall på grundval av sektorspecifika bestämmelser, som återkravet av stöd som använts felaktigt ska ske (se, för ett liknande resonemang, dom Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, EU:C:2011:867, punkt 33 och där angiven rättspraxis).
- 38 Det ska därför kontrolleras huruvida en sådan åtgärd som den som är aktuell i det nationella målet kan vidtas på grundval av artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002.
- 39 Domstolen erinrar inledningsvis om att artikel 53b i förordning nr 1605/2002 infördes i unionsrätten genom förordning nr 1995/2006. Denna artikel har numera upphävts men var tillämplig vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet.
- 40 Förordning nr 1605/2002 antogs med stöd av artikel 279 EG, nu artikel 322 FEUF, enligt vilken det kan antas finansiella regler som särskilt ska ange närmare bestämmelser om unionens allmänna budgets uppställning och genomförande. I artikel 53 a–c i förordning nr 1605/2002 föreskrivs att kommissionen ska genomföra den allmänna budgeten antingen centralt, genom delad eller decentraliserad förvaltning eller genom gemensam förvaltning tillsammans med internationella organisationer.
- 41 Som framgår av rubriken för kapitel 2 i avdelning IV i förordning nr 1605/2002, fastställs i artikel 53b i förordningen en metod för att genomföra unionens allmänna budget på områden med delad förvaltning. När kommissionen genomför budgeten tillsammans med medlemsstaterna genom delad förvaltning i den mening som avses i artikel 53.1 b i förordningen ska enligt artikel 53b.1 i samma förordning uppgifterna att genomföra budgeten delegeras till medlemsstaterna.
- 42 Av artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002 framgår att medlemsstaterna ska vidta alla lagstiftningsrelaterade, administrativa och övriga åtgärder som är nödvändiga för att skydda gemenskapernas ekonomiska intressen, särskilt återkräva medel som utbetalats felaktigt, använts felaktigt eller gått förlorade på grund av oegentligheter eller misstag.
- 43 Domstolen påpekar att denna bestämmelse är formulerad på ett sätt som motsvarar lydelsen i artikel 23.1 tredje strecksatsen i förordning nr 4253/88, vilken, till skillnad från förordning nr 1605/2002, utgör en sektorspecifik förordning.
- 44 Vad gäller artikel 23.1 tredje strecksatsen i förordning nr 4253/88 har domstolen redan slagit fast att denna bestämmelse medför en skyldighet för medlemsstaterna att återkräva medel som förlorats till följd av överträdelse eller försummelse, utan att det är nödvändigt att sådan behörighet föreligger enligt nationell rätt. Varje skönsmässig bedömning av medlemsstaten i fråga om lämpligheten i att kräva återbetalning av felaktigt eller rättsstridigt beviljade gemenskapsmedel är oförenlig med nämnda skyldighet avseende återkrav (se, för ett liknande resonemang, dom Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, EU:C:2011:867, punkterna 34 och 35, och där angiven rättspraxis).
- 45 Inte heller den otvetydiga och ovillkorliga ordalydelsen i artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002 kan tolkas så, att den ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning i fråga om lämpligheten i att göra finansiella korrigeringar avseende fastställda oegentligheter.

- 46 Unionslagstiftaren har valt att anta artikel 53b i förordning nr 1605/2002 efter det att artikel 4 i förordning nr 2988/95 och artikel 23 i förordning nr 4253/88 trädde i kraft. Unionslagstiftaren har således avsett att i de allmänna bestämmelserna införa en skyldighet för medlemsstaterna att när de genomför budgeten genom delad förvaltning göra finansiella korrigeringar, bland annat vad gäller att återkräva medel som förlorats till följd av överträdelse eller försummelse, och att det därvidlag inte är nödvändigt att sådan behörighet föreligger enligt nationell rätt och inte heller att det finns sektorspecifika bestämmelser.
- 47 Denna tolkning får stöd av omständigheten att artikel 53b.2, enligt sin första mening, ska tillämpas "[u]tan att det påverkar tillämpningen av kompletterande bestämmelser i relevanta sektorspecifika bestämmelser". Orden "utan att det påverkar" anger just att nämnda artikel 53b i sig är tillräcklig. På samma sätt anger adjektivet "kompletterande", som avser sektorspecifika bestämmelser, att om sådana föreligger träder de inte i stället för artikel 53b i förordning nr 1605/2002, utan utgör endast ett komplement till denna.
- 48 En annan tolkning av denna artikel skulle leda till att förordning nr 1605/2002 förlorade sin ändamålsenliga verkan och skulle undergräva skyddet för unionens finansiella intressen.
- 49 Den inledande meningen i artikel 53b.2 i nämnda förordning utgör således en rättslig grund för att ändra ett stöd till nackdel för mottagaren, när denna ändring syftar till att skydda unionens finansiella intressen. På samma sätt utgör led c i nämnda bestämmelse en rättslig grund för att besluta om åtgärder för att återkräva medel som utbetalats felaktigt eller använts felaktigt till följd av oegentligheter eller misstag.
- 50 Dessutom har domstolen redan slagit fast att återkrävande av felaktigt utbetalda belopp endast får ske i enlighet med principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar (se, för ett liknande resonemang, dom Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening m.fl., EU:C:2008:165, punkt 53).
- 51 Rättssäkerhetsprincipen innebär att en unionsrättslig reglering måste möjliggöra för de personer som berörs att få exakt vetskap om de skyldigheter som de har enligt denna reglering (se dom ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 52 Beträffande principen om skydd för berättigade förväntningar har domstolen redan slagit fast att för det fall stödmottagaren har underlåtit att uppfylla något av de villkor som uppställts för stödets beviljande kan denne inte åberopa nämnda skydd (se, för ett liknande resonemang, dom Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening m.fl., EU:C:2008:165, punkt 56 och där angiven rättspraxis).
- 53 Av de handlingar som ingetts till domstolen framgår att i det nationella målet skedde beviljandet av stöd den 27 april 2006 under villkor att Somvao iakttog reglerna i beslut 2006/399, och bland annat, skyldigheten att ansvara för registrering av uppgifterna och att föra en tydlig och kontrollerbar projektbokföring.
- 54 Med utgångspunkt i detta ankommer det på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida, med beaktande av såväl betalningsmottagarens som de nationella myndigheternas agerande, principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar, såsom dessa förstås i unionsrätten, har iakttagits vad gäller kraven på återbetalning.
- 55 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 53b.2 c i förordning nr 1605/2002 ska tolkas så, att när det saknas en rättslig grund enligt nationell rätt utgör denna bestämmelse en rättslig grund med stöd av vilken de nationella myndigheterna till nackdel för stödmottagaren kan anta ett beslut att ändra ett redan fastställt stöd som erhållits från Europeiska flyktingfonden inom ramen för den delade förvaltningen mellan kommissionen och medlemsstaterna,

och återkräva en del av detta stöd från mottagaren. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida, med beaktande av såväl stödmottagarens som de nationella myndigheternas agerande, principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar, såsom dessa förstås i unionsrätten, har iakttagits vad gäller kravet på återbetalning.

Den andra frågan

- 56 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas anledning att besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

- 57 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 53b.2 c i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 av den 25 juni 2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG, Euratom) nr 1995/2006 av den 13 december 2006 ska tolkas så, att när det saknas en rättslig grund enligt nationell rätt utgör denna bestämmelse en rättslig grund med stöd av vilken de nationella myndigheterna till nackdel för stödmottagaren kan anta ett beslut att ändra ett redan fastställt stöd som erhållits från Europeiska flyktingfonden inom ramen för den delade förvaltningen mellan Europeiska kommissionen och medlemsstaterna, och återkräva en del av detta stöd från mottagaren. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida, med beaktande av såväl stödmottagarens som de nationella myndigheternas agerande, principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar, såsom dessa förstås i unionsrätten, har iakttagits vad gäller kravet på återbetalning.

Underskrifter